

**PREČO A AKO
PODPORIŤ
OBNOVU
A VÝSTAVBU
BUDOV V RÁMCI
OPATRENÍ
NA OŽIVENIE
EKONOMIKY**

EKONOMICKÉ DOPADY V SÚVISLOSTI S PANDÉMIOU

KORONAVÍRUSU sa výrazne dotknú drvivej väčšiny subjektov pôsobiacich v stavebníctve. Útlm stavebnej produkcie bude spôsobený znížením investorskej dôvery. Rozbehnuté projekty sa dokončujú, no nové sa nebudú tvoriť ľahko. Stavebníctvo bude pritom potrebovať väčšiu pomoc, než iné sektory ekonomiky. Podpora kvalitnej výstavby a obnovy budov má však potenciál zmierniť pád stavebníctva a zároveň oživiť ekonomiku viac, než iné odvetvia. Stimulácia lokálnej ekonomiky, prostredníctvom investícií do výstavby a obnovy budov, je efektívnym nástrojom na prekonanie ekonomickej krízy. Je to sektor, ktorý nám vie pomôcť urobiť zo Slovenska modernú a prosperujúcu krajinu.

**1. Stavebníctvo trpí ekonomic-
kou krízou viac a dlhšie ako
iné odvetvia ekonomiky.** Bolo to tak aj na Slovensku počas krízy v roku 2008. Zatiaľ, čo HDP a priemyselná produkcia sa vrátili k rastu už v roku 2010, stavebná produkcia každoročne padala až do roku 2014. Je pravdepodobné, že tento scenár sa zopakuje aj v roku 2020. (►►)

**2. Obnova a výstavba budov je
odvetvie s vysokým podie-
lom ľudskej práce** a vďaka širokému dodávateľskému reťazcu podporuje aktivitu rôznych odvetví ekonomiky od malých živnostníkov po rôzne druhy subdodávok (multiplikačný efekt). Investícia do obnovy budov v hodnote 100 miliónov eur dokáže vytvoriť dodatočný HDP v objeme 130 mil. eur, príjmy verejných financií (dane, odvody, úspory na sociálnych transferoch) vo výške 31,3 mil. Eur a 3 500 pracovných miest. (►►)

**3. Podpora obnovy a výstavby
budov nadpriemerne stimu-
luje domáci dopyt a lokálnu eko-
nomiku.** Obnovu a výstavbu budov realizujú živnostníci a malé a stredné firmy, pričom 96% z nich sú subjekty s menej než 10 zamestnancami (►►). Investície do obnovy budov vytvárajú dopyt na regionálnej a miestnej úrovni, teda priamo tam, kde budovy stoja a kde ich užívatelia využívajú. Obnova sa bude vždy realizovať u nás, pretože budovu nikto neodvezie na zateplenie do Číny.

**4. Na naštartovanie obnovy
a výstavby budov potrebu-
jeme, aby vláda podporila najmä
stavebníkov** – občanov a samosprávy, nie realizačné firmy. Tým podporí dopyt, rozhýbe súkromný kapitál uložený v bankách, takmer všetky tieto investície zostanú v krajine (stavebníctvo má jeden z najmenších podielov dovozu zo všetkých sektorov) a realizujú sa vo všetkých regiónoch.

5. Výstavba a obnova budov tvorí hlavný, cca 60% podiel na stavebnej produkcii. Výstavba inžinierskych stavieb (vrátane diaľnic), ktorým sa venuje takmer výlučná politická pozornosť, sa na stavebnej produkcii od roku 2012 nikdy nepodieľala viac než 36-timi percentami. (▶▶)

6. Potenciál obnovy a výstavby budov na Slovensku je obrovský. 3/4 verejných budov a približne polovica budov na bývanie sú v pôvodnom stave a potrebujú obnoviť. V počte bytov na 1000 obyvateľov nám oproti priemeru EÚ chýba asi stovka a ponuka nájomného bývania je extrémne nízka.

7. Obnova budov je pripravená na realizáciu. Samosprávy majú projekty v hodnote viac ako 100 miliónov Eur a 40% vlastníkov rodinných domov vo februári 2020 deklarovalo, že sa v najbližších dvoch rokoch chystajú vykonať aspoň nejaké renovačné opatrenia.

8. Slovenské domácnosti platia za energie spojené s bývaním najväčšiu časť príjmu v EÚ – v priemere 14,5%, nízkopríjmové domácnosti viac ako 20% (▶▶). Zníženie účtov za teplo by im uvoľnilo časť prostriedkov, ktoré môžu smerovať do ekonomiky.

9. Renovácia budov je nákladovo najhospodárnejšie a najefektívnejšie opatrenie na znížovanie emisií skleníkových plynov Slovenskej republiky v najbližších rokoch. Z krátkodobého hľadiska do roku 2030 je podľa Nízkouhlíkovej stratégie Slovenska najdôležitejší zdroj možných úspor energie práve politika obnovy budov (▶▶). Obnova budov s dôrazom na úspory energie, ako opatrenie na riešenie problémov klimatickej zmeny, má zároveň u verejnosti vysokú podporu (▶▶). S finančnou podporou na obnovu budov súhlasilo v januári 2020 až 89% Slovákov.

10. Kvalitné budovy veľmi úzko súvisia so zdravím. Pätina slovenských domácností má nevyhovujúce bývanie (zateká im strecha, tvoria sa plesne, nedostatok svetla a pod.), a uvádza 1,5 až 2,9 násobne častejšie zdravotné problémy. Vykurovanie domácností tuhým palivom (uhlie, drevo a pod.) je na Slovensku najväčším zdrojom (až 77%) znečistenia ovzdušia tuhými časticami (▶▶), ktoré každoročne spôsobuje 4800 predčasných úmrtí (▶▶).

5 KROKOV NA OŽIVENIE EKONOMIKY PROSTREDNÍCTVOM PODPORY OBNOVY A VÝSTAVBY BUDOV

Až porazíme pandémiu, budeme potrebovať silné a udržateľné opatrenia na obnovu nášho hospodárstva. Rozsiahle investície do renovácie budov a výstavby nájomných bytov na Slovensku by mali byť ústredným bodom programu potrebného na stimulovanie ekonomiky. Vláda by preto mala urobiť aspoň týchto päť krokov.

- ▶ **Presunúť finančné prostriedky v rámci prioritných osí v OP KŽP do nových výziev na obnovu verejných budov.** Len v ostatných výzvach pod OP KŽP si samosprávy a štátne orgány žiadali o príspevky vo výške, ktoré o 100 miliónov eur presiahli alokáciu. Pri zarátaní spolufinancovania to je 120 miliónov eur investičných projektov, ktoré sú pripravené na okamžitú realizáciu.
- ▶ **Pri príprave nového programového obdobia zabezpečiť dostatok finančných prostriedkov z EŠIF,** ktoré (v kombinácii s inými

verejnými politikami a stimulačnými programami) môžu efektívne generovať potrebné investície, t. j. investície na obnovu budov v tempe 3% ročne. (Investičná potreba = 220 mil. €/ročne, Potrebné verejné výdavky = 130 mil. €/ročne).

- ▶ **Výraznejšie stimulovať prísun súkromného kapitálu.** Verejných prostriedkov nebude po kríze dostatok. Preto je potrebné do budúcnosti viac zapojiť súkromný kapitál. Pri verejných budovách by mohli pomôcť garantované energetické služby, ktoré dokážu pokryť 20 – 50% investičnej potreby. Vhodné nastavenie verejných politik dokáže prilákať súkromný kapitál a kompenzovať tak nedostatok verejných zdrojov.
- ▶ **Zefektívniť a rozšíriť existujúci dotačný program na zateplovanie rodinných domov.** Jedným z problémov neefektívneho využívania tohto nástroja je nízke

povedomie medzi stavebníkmi. Ministerstvo by preto malo alokovať dostatok prostriedkov na jeho profesionálnu propagačnú kampan. Rovnako by mala vláda zväžiť využívanie výnosov z emisných povoleniek na podporu obnovy obytných budov po vzore úspešného programu v Českej republike (Nová zelená úsporám).

- ▶ **Prijať do konca roku 2020 akčný plán na rozvoj nájomného bývania** (v rámci Štátnej bytovej politiky). Ten by sa mal začať implementovať v roku 2021 s tým, aby výsledky začal prinášať v roku 2023. Akčný plán by mal určiť finančný rámec podpory nájomného bývania, a definovať konkrétne ciele a kroky pre podporu verejného nájomného bývania, podporovaného (neziskového) nájomného bývania a komerčného nájomného bývania.

O BUDOVÁCH PRE BUDÚCNOSŤ: Poslaním Budov pre budúcnosť je aktívne sa podieľať na tvorbe verejných politik, ktoré ovplyvňujú výstavbu a obnovu budov, s dôrazom na energetickú hospodárnosť, zdravé vnútorné prostredie a udržateľnosť. Budovy pre budúcnosť reprezentujú prostredníctvom svojich členských združení viac ako 150 firiem podnikajúcich v oblasti stavebníctva a energetickej efektívnosti, ktorých ročné tržby dosahujú takmer 1,7 mld. € a zamestnávajú vyše 9 tisíc ľudí.

ADRESA: Račianska 88 B, 831 02 Bratislava
KONTAKTY: Predseda Správnej rady, Peter **Robl**, robl@bpb.sk
Riaditeľka, Katarína **Nikodemová**, nikodemova@bpb.sk

 **BUDOVY
PRE BUDÚCNOSŤ**